

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ

О.О. Коробова

Україна, м. Бердянськ, Бердянська спеціалізована школа № 16 з поглибленим вивченням іноземних мов Бердянської міської ради Запорізької області

Проблеми соціально-економічного становища українського суспільства на сучасному етапі, зниження рівня життя більшості населення, його розшарування, нівелювання традиційних моральних норм і цінностей, пропаганда жорстокості, бездуховності, насильства, невизначеність у сприйманні подій історичного минулого українського народу негативно вплинули на моральні переконання юного покоління. Останнім часом молодь стала спрощено ставитися до таких понять, як любов до Батьківщини, патріотизм, громадянський обов'язок. Все частіше центральне місце в її світогляді займають атрибути успіху: гроші, престижний рівень споживання та дозвілля, а це в майбутньому може стати причиною деградації та розпаду держави. Все зазначене вище спричинило систематичні пошуки педагогічного колективу нашого навального закладу дієвих підходів до формуванню ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави.

Метою нашої роботи є виховання в молодого покоління почуття патріотизму, формування особистості на засадах духовності, моральності, толерантності, успадкування нащадками духовних надбань українського народу, забезпечення духовної єдності.

Вважаємо, що досягти зазначеного вище можна шляхом реалізації таких виховних завдань, а саме: утвердження в почуттях особистості патріотичних цінностей, поваги до культурного й історичного минулого України; виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки; підвищення престижу військової служби як виду державної служби, культивування ставлення до солдата як до державного службовця; визнання й забезпечення в реальному житті прав дитини як найвищої цінності держави і суспільства; усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю; формування етнічної та національної самосвідомості, любові до рідної землі, держави, родини, народу; визнання духовної єдності населення усіх регіонів України, спільності

культурної спадщини та майбутнього; формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій.

Працюючи над реалізацією Концепції національно-патріотичного виховання педагогічний колектив школи постійно спрямовує виховну роботу на виховання свідомого громадянина, гуманіста і патріота України. Ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави виявляється в патріотизмі, правосвідомості, політичній культурі та культурі міжетнічних відносин [3, с.12]. Для формування та розвитку вищезазначеного орієнтиру в нашому навчальному закладі було заплановано та реалізовано ряд місячників і заходів.

Традиційно у жовтні проходить місячник національно-патріотичного виховання.

Так, другий тиждень місячника має назву «Козацькому роду нема переводу» і присвячений Дню українського козацтва. Зазвичай у цей період проводяться спортивні ігри «Козацький гарт» (5 класи); інтелектуальна гра «Козацькі розваги» (6–7 класи); конкурс дитячого малюнка «Козаченьки молоденькі» (початкові класи, ГПД); зустрічі із представниками козацького руху м. Бердянська (9–11 класи). Третій тиждень («Вони боронили Україну») присвячений пам'яті визволення України від німецько-фашистських загарбників і передбачає організацію годин спілкування, зустрічей з ветеранами Великої Вітчизняної війни, «інформаційних хвилинок» тощо.

Згідно з планом виховної роботи БСШ № 16 у листопаді проводиться місячник правового виховання та правової освіти. Перший тиждень, що називається «Учитися – твій обов'язок», – тиждень профілактики правопорушень, під час якого проходить операція «Урок», відбувається аналіз відвідування учнями школи; проходять засідання центру учнівського самоврядування «Феміда» щодо порушників дисципліни; засідання ради профілактики.

Другий тиждень («Українська мова – наш скарб») традиційно присвячується українській мові та писемності, у рамках якого проводяться літературні години «Рідна мова – мова солов'їна», «Без мови – нема народу», «Безмежна мова – то найбільший скарб».

Третій тиждень передбачає ознайомлення школярів із правовими нормами нашої держави, через що і має назву «Права та обов'язки». У цей період мають місце виховні години «Твої права – твої обов'язки», розважально-пізнавальний захід «Закон обов'язковий для всіх», конкурс «Найкращий правознавець школи».

Наступний (четвертий) тиждень – «Пам'ятаймо!» – присвячений Дню пам'яті жертв голодомору та політичних репресій, під час якого проводиться загальношкільна акція «Запали свічку пам'яті».

З метою формування в учнів ціннісного ставлення до суспільства і держави протягом навчального року організуються наступні заходи: щорічне оновлення шкільних стендів і класних куточків «Символіка нашої держави»; проведення годин спілкування, на яких вивчаються символи, обереги України, основні закони нашої держави і бесід. До Дня Української армії у школі проходить військово-спортивне свято для учнів 10–11 класів. Також традиційними стали організація і проведення виховної години «Традиції українського народу: колоритність рідного міста», загальношкільної виставки «Великодній кошик», свят народного календаря (Миколая; Новий рік; Різдво, Василя та Маланки (посівання, щедрування, віншування); масляна тощо).

У 2013–2014 н.р. у закладі було проведено наступні заходи, спрямовані на формування ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави: урок-реквієм «Афганістан: мій сум і біль» для учнів 9–11 класів; загальношкільна лінійка, присвячена 69-ій річниці Великої перемоги. Учні БСШ № 16 взяли участь у проведенні міського свята нагородження лауреатів і переможців щорічного літературного конкурсу «Ваша слава на століття», а також разом із учителями організували та провели міське свято вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка «На відстані двох віків». Також у рамках загальноміського святкування 200-річчя з дня народження Великого Кобзаря було започатковано й упроваджено шкільний проект «У вінок Кобзареві», під час якого кожна паралель (2–11 класи) підготувала та провела один відкритий виховний захід. Усі учні взяли активну участь у проекті, вчителі запропонували школярам цікаві нетрадиційні форми роботи, як-от: квест-пазл, Інтернет-подорож, гра «Дебати» тощо.

Системоутворювальною діяльністю, яка забезпечує реалізацію цілей виховання в БСШ № 16 є клубно-гурткова діяльність. У навчальному закладі працює сім клубів (клуб прихильників поезії «Сучасник» (кер. Заєнчковська В. Ф.), літературно-поетична світлиця «Біла лілея» (кер. Ньюкало О. В.), «English Club» (кер. Врублевська Л. В.), «Deutsch Club» (кер. Михайлець Г. А.), еколого-просвітницький клуб «Дивосвіт» (кер. Касян Н. В.), англійський клуб для малюків «Мій маленький англійський театр» (кер. Азарова О. А.), психолого-педагогічний клуб «Підліток» (кер. Бедунова О. М.), а також п'ять гуртків (етнографічний гурток «Берегиня» (кер. Ткачова К. М.), вокальний гурток «Камертон» (кер. Зубкова К. І.), гурток «Вишивка і декор» (кер. Чердаклієва О. В.),

гурток «Чарівний пензлик» (кер. Чиньонна Н. С.), гурток ЮІР (кер. Клевцова С. Л.). Робота всіх гуртків і клубів спрямована на організацію колективної творчої діяльності, що сприяє формуванню в кожного учасника об'єднання активної позиції, коли він стає не простим споглядачем того, що відбувається, а його творцем, виявляючи при цьому свою індивідуальність.

Так, учасники етнографічного гуртка «Берегиня» ознайомлюються із традиціями, звичаями, творчістю, промислами, ремеслами, моральними й етичними українського народу та проводять відкриті засідання для молодших школярів, одним з яких було шкільне свято вишиванки. Члени клубу «Підліток» створили лекторську групу, яка проводить заняття на наступні теми: «Знай свої права, виконуй обов'язки» (3–4 класи); «Правова відповідальність у підлітковому віці» (8–9 класи); «Причини і наслідки агресивної поведінки підлітків» (7 класи); уроки-тренінги «Світ без насилля» тощо.

Оскільки навчальний заклад є учасником Всеукраїнського експерименту з упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес, певна увага приділяється формуванню медіаграмотності та медіаторчості школярів. Два роки поспіль учні БСШ № 16 є активними учасниками міжнародного медіафестивалю «Запоріжжя – Москва», а також посідають призові місця в міському фестивалі дитячо-юнацької журналістики «Прес-хвиля». Так, у 2013 році вони вибороли I місце в конкурсі відеороликів «Я люблю Україну» (<https://www.youtube.com/watch?v=qJhmzOdk3fE>), а цього року започаткували новий патріотичний медіапроект «З Україною в серці», до якого запросили залучитися школярів усіх навчальних закладів міста Бердянська.

Тож, ефективність громадянського виховання залежить від форм і методів його організації як у навчальний, так і позаурочний час. Пріоритетна роль належить як активним методам і формам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи, творчості, так і традиційним (бесідам, диспутам, лекціям, семінарам, різним формам роботи з книгою, періодикою).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Іова В. Ю., Люріна Т. І. Формування громадянської культури особистості : навч.-метод. посіб. / В. Ю. Іова, Т. І. Люріна. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2003 р. – 172 с.
2. Магдик О. О. Громадянська освіта і патріотичне виховання в сучасній школі / О. О. Магдик // Виховна робота в школі. – 2005. – № 1 (2).
3. Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Програма. – К., 2007. – 50 с.